

DERİ VE DERİ MAMULLERİ SEKTÖRÜ

2012 MAYIS

AYLIK İHRACAT BİLGİ NOTU

**İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE VE MEVZUAT ŞUBESİ**

Haziran 2012

2012 YILI MAYIS AYI TÜRKİYE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATı DEĞERLENDİRMEsi

2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatı % 13 artışla 597,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, Türkiye genel ihracatı ise % 10,3 oranında artarak 59,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payı bu dönemde %1 olarak hesaplanmaktadır.

Birim:1000\$	Türkiye'nin Genel İhracatında Deri ve Deri Ürünleri İhracatının Payı					
	2011	2012	12/11 Değişim %	2011 Ocak-Mayıs	2012 Ocak-Mayıs	12/11 Değişim %
Türkiye Genel İhracatı	113.883.219	134.571.338	11,3	54.239.105	59.833.376	10,3
Deri ve Deri Mamulleri İhracatı	1.327.832	1.440.411	18,2	529.212	597.930	13,0
Deri ve Deri Mamulleri İhracatının Genel İhracat İçindeki Payı %	1,1	1,1		1,0	1,0	

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

Belli Başlı Pazarlarda Deri ve Deri Ürünleri İhracatındaki Gelişmeler

Deri ve deri ürünleri ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 28,1 artışla 127,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'nın Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 21,3'tür.

İkinci büyük pazar İtalya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,4 artışla 57 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 9,5 olarak kaydedilmiştir.

Almanya'ya yapılan ihracat, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,5 oranında azalarak 42,4 milyon dolara gerilemiştir. Almanya'nın Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı, bu dönemde % 7,1 olmuştur.

Dördüncü büyük pazar Irak'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 2011 yılının aynı dönemine kıyasla % 25,2 artışla 30,5 milyon dolara yükselmiştir. Irak'ın toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı sözkonusu artışla % 5,1'e çıkmıştır.

2011 yılında toparlanarak kriz öncesi performansını yakalayan İngiltere'ye yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 15,8 artışla 27,2 milyon dolar olmuştur. İngiltere'nin Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı sözkonusu dönemde % 4,6 olmuştur.

Fransa'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 23,9 düşüşle 23,4 milyon dolara gerilemiştir. Fransa'nın toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3,9'a gerilemiştir.

Türkiye'den Ukrayna'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 8,6 artışla 22,5 milyon dolara yükselmiştir. Ukrayna'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı yılın ilk dört aylık dönemi itibarıyle % 3,8 olmuştur.

S. Arabistan'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 2011 yılının aynı dönemine göre % 75,3 artışla 19,5 milyon dolara yükselmiştir. S. Arabistan'ın Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3,3 olmuştur.

Hong Kong'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 13,4 artışla 18,3 milyon dolara çıkmıştır. Hong Kong'un deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3,1 olmuştur.

Çin Halk Cumhuriyeti'ne yapılan deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 16,4 artışla 17,1 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 2,9 olmuştur.

EN ÇOK DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER									
		2011 MAYIS 1000 \$	2012 MAYIS 1000 \$	DEĞİŞİM %	2011 OCAK-MAYIS 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	2012 OCAK-MAYIS 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	DEĞİŞİM %
1	RUSYA FEDERASYONU	24.107	28.041	16,3	99.437	18,8	127.409	21,3	28,1
2	ITALYA	14.465	13.186	-8,8	54.567	10,3	56.981	9,5	4,4
3	ALMANYA	9.922	9.098	-8,3	44.374	8,4	42.394	7,1	-4,5
4	IRAK	4.921	4.847	-1,5	24.354	4,6	30.489	5,1	25,2
5	İNGİLTERE	4.544	4.730	4,1	23.506	4,4	27.215	4,6	15,8
6	FRANSA	6.804	5.566	-15,7	30.769	5,8	23.413	3,9	-23,9
7	UKRAYNA	3.186	3.405	6,9	20.683	3,9	22.453	3,8	8,6
8	SUUDİ ARABİSTAN	3.087	4.211	36,4	11.106	2,1	19.471	3,3	75,3
9	HONG KONG	4.403	5.552	26,1	16.110	3,0	18.268	3,1	13,4
10	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	3.126	4.307	37,8	14.704	2,8	17.120	2,9	16,4
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI		78.366	82.944	5,8	339.611	64,2	385.214	64,4	13,4
TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI		112.831	129.307	14,6	529.212	100,0	597.930	100,0	13,0

Ülke Grupları Bazında Deri ve Deri Ürünleri İhracatındaki Gelişmeler

Ülke grupları açısından değerlendirildiğinde, deri ve deri ürünleri ihracatımızın % 37,4'lük payıyla en önemli pazarı olan AB-27 ülke grubuna yapılan ihracat, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 2,1 düşüşle 223,9 milyon dolar olmuştur.

Deri ve deri ürünleri ihracatında diğer önemli pazarımız olan eski Doğu Bloğu ülke grubuna yapılan ihracat, bu dönemde % 25,5 oranında artarak 170,1 milyon dolara yükselmiştir. Bu ülke grubunun Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı ise % 28,5 olmuştur.

Ülke grupları açısından en yüksek oranlı artışlar, Ortadoğu, Afrika ve Amerika ülke gruplarına yapılan ihracatta söz konusudur. Bu ülke gruplarına yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde sırasıyla % 36,1, % 101,7 ve % 52,9 oranlarında artış göstererek sırasıyla 66,7, 22,6 ve 14,6 milyon dolara yükselmiştir. Ortadoğu ülke grubunun Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 11,2, Afrika ülkelerinin payı % 3,8 ve Amerika ülke grubunun payı % 2,4 düzeyindedir.

Ülke Grupları İtibarıyle Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı

	2011 MAYIS 1000\$	2012 MAYIS 1000\$	DEĞİŞİM %	PAY %	2011 OCAK-MAYIS 1000\$	2012 OCAK-MAYIS 1000\$	DEĞİŞİM %	PAY %
AB Ülkeleri (27) Toplamı	47.666	46.772	-1,9	36,2	228.643	223.912	-2,1	37,4
Eski Doğu Bloku Ülkeleri Toplamı (Rusya Fed., Ukrayna, Sırbistan, B. Rusya vb.)	30.025	35.428	18,0	27,4	135.520	170.123	25,5	28,5
Ortadoğu Ülkeleri Toplamı (Irak, S. Arapistan, İsrail, BAE vb.)	10.983	12.561	14,4	9,7	49.039	66.742	36,1	11,2
Asya ve Okyanusya Ülkeleri Toplamı (Çin, Hong Kong, Japonya, G. Kore vb.)	10.207	12.849	25,9	9,9	41.399	46.564	12,5	7,8
Türk Cumhuriyetleri Toplamı (Kazakistan, Azerbaycan, Özbekistan, vb.)	7.218	9.124	26,4	7,1	40.602	40.136	-1,1	6,7
Afrika Ülkeleri Toplamı (Fas, Mısır, Libya, Tunus vb.)	2.412	6.205	157,3	4,8	11.187	22.559	101,7	3,8
Amerika Ülkeleri Toplamı (ABD, Kanada, Brezilya, Meksika vb.)	1.732	2.146	23,9	1,7	9.543	14.595	52,9	2,4
Diğer Avrupa Ülkeleri Toplamı (Norveç, İsviçre, KKTC)	1.545	2.837	83,6	2,2	9.021	9.791	8,5	1,6
Serbest Bölgeler Toplamı	1.028	496	-51,8	0,4	3.557	2.314	-34,9	0,4
Toplam Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı	112.831	129.307	14,6	100,0	529.212	597.930	13,0	100,0

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Ürün Grupları Bazında Deri ve Deri Mamulleri İhracatındaki Gelişmeler

Ham deri ürün grubundan 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 38 bin dolarlık ihracat yapılmıştır.

Ham kürk grubu ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde sadece bin dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ham deri ve ham kürk ürün grupları toplamında 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 39 bin dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat % 9,3 oranında azalmıştır.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubundan 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde Türkiye'den 65,4 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 16 seviyesindedir. Bu ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 10,9'dur.

İşlenmiş kürk grubu ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 18 oranında düşüşle 33,6 milyon dolara gerilemiş, bu ürün grubunun toplam deri ve deri mamulleri ihracatında payı ise % 5,6 olarak kaydedilmiştir.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grupları toplamında 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 99 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı sadece % 1,7 seviyesindedir. Bu ürün grupları toplamının Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı %16,6 olarak hesaplanmaktadır.

Deri giyim ürün grubundan gerçekleştirilen ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 5,6 oranında artarak 81,3 milyon dolar olmuştur. Deri giyim ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı % 13,6'dır.

Kürk giyim eşyası grubundan 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde 67,7 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup, 2011 yılının eş dönemine göre % 9,8 oranında artış meydana gelmiştir. Kürk giyim ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı ise % 11,3'tür.

Deri giyim ve kürk giyim ürün grubundan gerçekleştirilen toplam deri konfeksiyon ihracatı, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde, geçen yıla göre % 7,4 oranında artarak 148,9 milyon dolara yükselmiştir. Deri giyim ve kürk giyim ürün gruplarının Türkiye toplam deri ihracatındaki payı % 24,9 düzeyindedir.

Saraciye ürün grubundan 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 12,9 artışla 99,9 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı % 16,7'dir.

Ayakkabı ve ayakkabı aksamı ürünlerinde, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde Türkiye'den 243,6 milyon dolarlık ihracat yapılmış ve bir önceki yıla göre % 21,6 oranında artış kaydedilmiştir. Ayakkabı ürün grubunun toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 40,7 düzeyine yükselmiştir.

2012 MAYIS AYI DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACAT RAKAMLARI (1000 \$)									
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2011 MAYIS	2012 MAYIS	12/11 Değişim	2011 OCAK-MAYIS	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2012 OCAK-MAYIS	TOPLAM DERİ'DE % PAY	12/11 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	11	5	-54,5%	34	0,0	38	0,0	11,8%
4301	HAM KÜRK	0	0	0,0%	9	0,0	1	0,0	-88,9%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	11	5	-54,5%	43	0,0	39	0,0	-9,3%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	11.525	15.658	35,9%	56.361	10,6	65.376	10,9	16,0%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	12.990	10.368	-20,2%	41.014	7,8	33.639	5,6	-18,0%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	24.515	26.026	6,2%	97.375	18,4	99.015	16,6	1,7%
4203.10	DERİ GİYM	13.384	15.565	16,3%	76.998	14,5	81.290	13,6	5,6%
4303-4304	KÜRK GİYM EŞYASI	20.306	20.991	3,4%	61.627	11,6	67.652	11,3	9,8%
	DERİ GİYM + KÜRK GİYM TOPLAMI	33.690	36.556	8,5%	138.625	26,2	148.942	24,9	7,4%
4201-4202- 4203.21/29/30/ 40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	16.417	19.295	17,5%	88.514	16,7	99.901	16,7	12,9%
64	AYAKKABI TOPLAMI	37.308	44.890	20,3%	200.223	37,8	243.564	40,7	21,6%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	112.831	129.307	14,6%	529.212	100,0	597.930	100,0	13,0%
Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları									

Belli Başlı Pazarlarda Ürün Grupları Bazında Gelişmeler

1- Ham Deri ve Ham Kürk Grubu

2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde Bulgaristan'a 16 bin, Irak'a 7 bin dolar ve Rusya'ya 5 bin dolar değerinde ham deri ihracatı gerçekleştirılmıştır.

EN FAZLA HAM DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4101-4103)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
BULGARİSTAN	25	16	-36,0%	42,1%
IRAK	0	7	100,0%	18,4%
RUSYA	8	5	-37,5%	13,2%
SİRBIstan	0	2	100,0%	5,3%
POLOnya	1	2	100,0%	5,3%
MOLDAVYA	0	1	100,0%	2,6%
TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ İHRACATI	34	38	11,8%	100,0%

Aynı dönemde, ham kürk ürün grubunda, sadece Kazakistan'a bin dolarlık ihracat yapılmıştır.

HAM KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4301)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
KAZAKİSTAN	0	1	0,0%	100,0%
AVUSTRALYA	5	0	-100,0%	0,0%
ENDONEZYA	4	0	-100,0%	0,0%
TÜRKİYE TOPLAM HAM KÜRK İHRACATI	9	1	-88,9%	100,0%

2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde Türkiye'den Bulgaristan'a 16 bin dolar, Irak'a 7 bin dolar, Rusya'ya ise 5 bin dolar değerinde ham deri ve kürk ihraç edilmiştir.

**EN FAZLA HAM DERİ ve KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER
(GTIP 4101-4103 , 4301)**

Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
BULGARİSTAN	15	16	6,7%	41,0%
IRAK	0	7	100,0%	17,9%
RUSYA	8	5	-37,5%	12,8%
SİRİLİSTAN	0	2	100,0%	5,1%
POLONYA	1	2	100,0%	5,1%
KAZAKİSTAN	0	1	100,0%	2,6%
TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ ve KÜRK İHRACATI	43	39	-9,3%	100,0%

2- Yarı İşlenmiş / Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk Grubu

Çin'e yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın eş dönemine göre % 10,2 artışla 12,9 milyon dolara çıkmıştır. Çin'in Türkiye'nin yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı bu dönemde % 19,7 olmuştur.

Hong Kong'a yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 23,3 artışla 11,6 milyon dolara yükselmiştir. Hong Kong'un yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 17,8 seviyesindedir.

Üçüncü büyük pazar Rusya'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 136,3 artışla 8,3 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 12,8 seviyesindedir.

Dördüncü sırada İtalya'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2011 Ocak-Mayıs dönemine kıyasla % 177,9 oranında artarak 4,3 milyon dolar olmuştur. İtalya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 6,6'dır.

**EN FAZLA YARI İŞLENMİŞ VE BİTMİŞ DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER
(GTIP 4104-4115)**

Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	11.699	12.891	10,2%	19,7%
HONG KONG	9.414	11.605	23,3%	17,8%
RUSYA	3.531	8.343	136,3%	12,8%
İTALYA	1.542	4.285	177,9%	6,6%
UKRAYNA	4.463	3.911	-12,4%	6,0%
FRANSAA	4.846	2.737	-43,5%	4,2%
ALMANYA	2.647	2.650	0,1%	4,1%
BEYAZ RUSYA	1.789	1.939	8,4%	3,0%
ABD	1.102	1.863	69,1%	2,8%
BULGARİSTAN	1.725	1.726	0,1%	2,6%
TÜRKİYE TOPLAM YARI İSL. VE BİTMİŞ DERİ İHRACATI	56.361	65.376	16,0%	100,0%

Türkiye'den en fazla işlenmiş kürk ihracatı edilen ülke olan İtalya'ya yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 12,3 düşüşle 7,7 milyon dolar olmuştur. İtalya'nın işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 22,9 seviyesindedir.

Hong Kong'a yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde bir önceki yılın eş dönemine kıyasla % 9,3 düşüşle 4,4 milyon dolara gerilemiştir. Hong Kong'un Türkiye işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 13 düzeyindedir.

İşlenmiş kürk ihracatındaki üçüncü büyük pazar durumundaki Rusya'ya, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 29,1 düşüşle 4,1 milyon dolarlık ihracat yapılmış ve Rusya'nın Türkiye işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 12,1 olmuştur.

EN FAZLA İŞLENMİŞ KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4302)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
İTALYA	8.793	7.715	-12,3%	22,9%
HONG KONG	4.811	4.362	-9,3%	13,0%
RUSYA	5.749	4.076	-29,1%	12,1%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	1.734	3.055	76,2%	9,1%
ALMANYA	2.507	2.574	2,7%	7,7%
UKRAYNA	3.825	1.924	-49,7%	5,7%
FRANSA	1.945	1.471	-24,4%	4,4%
İNGİLTERE	717	1.102	53,7%	3,3%
İSPANYA	1.931	1.028	-46,8%	3,1%
BELÇİKA	769	935	21,6%	2,8%
TÜRKİYE TOPLAM İŞLENMİŞ KÜRK İHRACATI	41.014	33.639	-18,0%	100,0%

Türkiye'nin yarı işlenmiş/ bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grubunda ihracatı topluca değerlendirildiğinde, en fazla ihracat yapılan ülke Hong Kong'a 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 2011 yılının eş dönemine kıyasla % 12,2 artışla 16 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/ bitmiş deri ve işlenmiş kürk ihracat yapılmıştır. Hong Kong'un yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 16,1'dir.

Çin'e yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 2011 yılının eş dönemine kıyasla % 18,7 artışla 15,9 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 16,1'dir.

Türkiye'den Rusya'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 33,8 artışla 12,4 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 12,5 seviyesindedir.

Dördüncü sırada İtalya'ya Türkiye'den yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 16,1 artışla 12 milyon dolara çıkmıştır. İtalya'nın

Türkiye toplam yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 12,1 olarak hesaplanmaktadır.

EN FAZLA YARI İŞL. VE BİTMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
ÜLKELER				
HONG KONG	14.225	15.967	12,2%	16,1%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	13.433	15.947	18,7%	16,1%
RUSYA	9.280	12.419	33,8%	12,5%
İTALYA	10.335	12.000	16,1%	12,1%
UKRAYNA	8.289	5.835	-29,6%	5,9%
ALMANYA	5.154	5.224	1,4%	5,3%
FRANSA	6.791	4.208	-38,0%	4,2%
İSPANYA	2.456	2.245	-8,6%	2,3%
ABD	1.590	2.238	40,7%	2,3%
BEYAZ RUSYA	2.029	2.015	-0,7%	2,0%
TÜRKİYE TOPLAM YARI İŞL. VE BİTMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI	97.375	99.015	1,7%	100,0%

3- Deri Giyim ve Kürk Giyim Grubu

Deri giyim ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 60,1 artışla 23 milyon dolar değerinde deri giyim ürünü ihraç edilmiştir. Rusya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 28,3'tür.

Türkiye'den en fazla deri giyim ihraç edilen ikinci pazar Almanya'ya yapılan ihracat, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 32,4 oranında azalarak 10 milyon dolara düşmüştür. Almanya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 12,3'tür.

Üçüncü sırada bulunan Fransa'ya yapılan deri giyim ihracatı, bu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre % 12,6 düşüşle 9,3 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Fransa'nın deri giyim ihracatındaki payı % 11,5'tir.

Deri giyim ihracatında Türkiye'nin dördüncü büyük pazarı Ukrayna'ya yapılan deri giyim ihracatı, 2012 Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 312,7 artışla 6,9 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Ukrayna'nın Türkiye deri giyim ihracatındaki payı % 8,5'tir.

**EN FAZLA DERİ GİYİM İHRACATI YAPILAN ÜLKELER
(GTIP 4203.10)**

Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA	14.351	22.972	60,1%	28,3%
ALMANYA	14.845	10.028	-32,4%	12,3%
FRANSA	10.671	9.329	-12,6%	11,5%
UKRAYNA	1.672	6.901	312,7%	8,5%
İTALYA	6.659	6.538	-1,8%	8,0%
AVUSTURYA	2.535	2.293	100,0%	2,8%
İSPANYA	5.153	1.983	-61,5%	2,4%
TATARİSTAN	1.115	1.675	50,2%	2,1%
KAZAKİSTAN	4.797	1.537	-68,0%	1,9%
İSVİÇRE	1.549	1.503	-3,0%	1,8%
TÜRKİYE TOPLAM DERİ GİYİM İHRACATI	76.998	81.290	5,6%	100,0%

Kürk giyim ihracatının geleneksel en büyük pazarı Rusya'ya 2012 yılının ilk 5 ayında % 65,2 artışla 40,1 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirılmıştır. Rusya'nın Türkiye kürk giyim ihracatındaki payı % 59,3 seviyesindedir.

Kürk giyim ihracatımızın ikinci büyük pazarı konumundaki İtalya'ya yapılan ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 51,5 artışla 6,3 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın kürk giyim ihracatındaki payı % 9,3 seviyesindedir.

Kürk giyim ihracatımızın diğer önemli pazarı Ukrayna'ya yapılan ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 24,5 düşüşle 5,4 milyon dolara gerilemiştir. Ukrayna'nın kürk giyim ihracatındaki payı % 7,9 düzeyindedir.

Sözkonusu dönemde daha önceki dönemlerde başlıca pazarlar arasında yer almayan İngiliz Virgin Adaları'na bu dönemde 3,1 milyon dolar değerinde kürk konfeksiyon ihracatı yapılmıştır.

**EN FAZLA KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER
(GTIP 4303 - 4304)**

Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA	24.281	40.118	65,2%	59,3%
İTALYA	4.154	6.292	51,5%	9,3%
UKRAYNA	7.116	5.373	-24,5%	7,9%
İNGİLİZ VIRJİN ADALARI	3	3.061	106171,1%	4,5%
ALMANYA	5.636	2.917	-48,2%	4,3%
ABD	1.310	1.703	30,0%	2,5%
FRANSA	1.890	1.441	-23,8%	2,1%
KAZAKİSTAN	12.346	962	-92,2%	1,4%
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	200	670	234,9%	1,0%
HONG KONG	504	610	21,1%	0,9%
TÜRKİYE TOPLAM KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI	61.627	67.652	9,8%	100,0%

Türkiye toplam deri giyim ve kürk giyim ihracatı açısından en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 63,3 artışla 63,1 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın Türkiye deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 42,4'tür.

İkinci büyük pazar Almanya'ya yapılan deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatı, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 36,8 düşüşle 12,9 milyon dolara gerilemiştir. Almanya'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 8,7 seviyesindedir.

İtalya'ya yapılan deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatı, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 18,7 artışla 12,8 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı bu dönemde % 8,6 olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin toplam deri giyim ve kürk giyim ihracatı açısından 4. önemli pazar konumundaki Ukrayna'ya yapılan ihracat ise, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 39,7 artışla 12,3 milyon dolara yükselmiştir. Ukrayna'nın Türkiye toplam deri ve kürk giyim ihracatındaki payı % 8,2 seviyesindedir.

EN FAZLA DERİ ve KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4203.10, 4303-4304)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA	38.632	63.091	63,3%	42,4%
ALMANYA	20.481	12.945	-36,8%	8,7%
İTALYA	10.812	12.829	18,7%	8,6%
UKRAYNA	8.788	12.274	39,7%	8,2%
FRANSA	12.561	10.770	-14,3%	7,2%
ABD	2.577	3.202	100,0%	2,2%
İNGİLİZ VIRJİN ADALARI	3	3.061	94072,5%	2,1%
AVUSTURYA	2.591	2.669	3,0%	1,8%
KAZAKİSTAN	17.144	2.499	-85,4%	1,7%
İSPANYA	5.167	1.991	-61,5%	1,3%
TÜRKİYE TOPLAM DERİ ve KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI	138.625	148.942	7,4%	100,0%

4- Saraciye Ürün Grubu

Saraciye ürünleri ihracatımızın en önemli pazarı olan İtalya'ya yapılan ihracat, 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 8 düşüşle 26 milyon dolara gerilemiştir. Bu düşüşle, İtalya'nın Türkiye saraciye ihracatındaki payı, yılın ilk 5 ayında % 26'ya gerilemiştir.

Geleneksel pazarlarımızdan İngiltere'ye yapılan saraciye ürünleri ihracatı, 2012 yılının ilk 5 ayında, geçen yılın aynı dönemine kıyasla % 23,2 oranında artarak 16,6 milyon dolara yükselmiştir. İngiltere'nin saraciye ihracatındaki payı % 16,6 seviyesindedir.

Üçüncü sırada olan Almanya'ya yapılan saraciye ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 40,3 artışla 11,4 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın saraciye ihracatındaki payı %11,4 düzeyindedir.

Dördüncü en fazla saraciye ürünleri ihraç edilen ülke Rusya'ya yapılan saraciye ürünleri ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 16,7 artışla 6,8 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın saraciye ihracatındaki payı % 6,8'dir.

EN FAZLA SARACİYE İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4201-4202-4203.21-4203.29-4203.30-4203.40-4204-4206)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
İTALYA	28.277	26.014	-8,0%	26,0%
İNGİLTERE	13.470	16.595	23,2%	16,6%
ALMANYA	8.138	11.415	40,3%	11,4%
RUSYA	5.806	6.775	16,7%	6,8%
İSPANYA	2.666	4.500	68,8%	4,5%
FRANSA	4.080	4.351	6,7%	4,4%
DANIMARKA	4.590	3.866	-18,8%	3,9%
ABD	1.514	2.877	90,1%	2,9%
HOLLANDA	1.432	1.957	36,7%	2,0%
IRAK	1.182	1.880	59,1%	1,9%
TÜRKİYE TOPLAM SARACİYE İHRACATI	88.514	99.901	12,9%	100,0%

5- Ayakkabı Ürün Grubu

Ayakkabı ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya 2012 yılının Ocak-Mayıs döneminde % 1,3 düşüşle 45,1 milyon dolarlık ayakkabı ihracatı yapılmıştır. Rusya'nın Türkiye'nin ayakkabı ihracatındaki payı % 18,5 seviyesindedir.

İkinci büyük pazar Irak'a yapılan ayakkabı ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yıla göre % 22,9 artışla 28,4 milyon dolara çıkmıştır. Irak'ın ayakkabı ihracatındaki payı % 11,6'ya yükselmiştir.

Suudi Arabistan'a yapılan ayakkabı ihracatı 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 82,3 artışla 19,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Suudi Arabistan'ın ayakkabı ihracatındaki payı % 7,9 seviyesindedir.

Ayakkabı ihracatı açısından dördüncü büyük pazar konumundaki Almanya'ya yapılan ayakkabı ihracatı, 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 17,7 artışla 11,7 milyon dolar olarak kayda alınmıştır. Almanya'nın Türkiye toplam ayakkabı ihracatındaki payı % 4,8 düzeyindedir.

EN FAZLA AYAKKABI İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 6401 -6406)				
Birim: 1.000 \$	2011 OCAK-MAYIS	2012 OCAK-MAYIS	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA	45.676	45.072	-1,3%	18,5%
IRAK	23.078	28.363	22,9%	11,6%
SUUDİ ARABİSTAN	10.543	19.221	82,3%	7,9%
ALMANYA	9.908	11.659	17,7%	4,8%
BULGARİSTAN	6.050	7.884	30,3%	3,2%
İNGİLTERE	6.025	7.858	30,4%	3,2%
KAZAKİSTAN	3.766	7.761	106,1%	3,2%
KİRGİZİSTAN	4.125	7.654	85,6%	3,1%
AZƏRBAYCAN	4.321	6.730	55,7%	2,8%
İTALYA	5.056	5.970	18,1%	2,5%
TÜRKİYE TOPLAM AYAKKABI İHRACATI	200.223	243.564	21,6%	100,0%

2012 YILI MAYIS AYINDA İHRACAT SEKTÖRLERİMİZİ ETKİLEYEN EKONOMİK GELİŞMELER

Mayıs ayında sektörlerimizi etkileyen uluslararası olayların başında en önemli ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği'ndeki kriz atmosferinin başta Yunanistan siyasi krizi olmak üzere çeşitli nedenlerden tekrar yükseliş geçmesi yer alırken, AB'nin kendi ekonomisi kadar çevre ekonomiler ve dünya ekonomisinde neden olabileceği hasar da yoğun olarak gündemi işgal etmektedir.

AB pazarının yanısıra komşu ülkelerimiz olan İran ve Suriye ile dış ticareti sektöre ugratabilecek gelişmelerin devam etmesi, Mayıs ayında sektörel ihracat performansını belirleyen önemli bir etken olmuştur. Öte yandan, son dönemde Türkiye ile Irak Hükümeti arasında gerilen siyasi ilişkilerin de orta ve uzun vadede daha da kötüleşmesi durumunda ticari ilişkilere yansımalarından endişe edilmektedir.

Öte yandan, Irak'a ihracatları etkileyebilecek diğer bir gelişme de 1 Temmuz 2011 tarihinde Merkezi Irak Yönetimi tarafından başlatılan sevk öncesi inceleme uygulamasının 12 Mayıs 2012 tarihi itibarıyla Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi tarafından da uygulamaya konması nedeniyle ihracatçı firmalarımızın maliyetlerinin artacak olmasıdır. Yine Irak'a ihracat yapan sektörleri ilgilendiren diğer bir gelişme de daha önceden ertelenmesine rağmen 30 Haziran 2012 tarihi itibarıyle uygulamaya konacağı bildirilen yeni gümrük tarifesi sistemidir. Bugüne kadar ithalatlarda gümrük vergisi yerine sadece % 5 oranında harç tahsil edilen Irak'a ihracatlarda geçerli olacak yeni gümrük tarife sisteminde % 5 ile % 50 arasında değişen oranlarda gümrük vergileri geçerli olacaktır. Yeni gümrük vergi oranlarıyla ilgili olarak ayrıntılı bilgi <http://oo.2I/7OJic> web adresi ile Bağdat Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği sayfasında yer almaktadır. <http://www.musavirlikler.gov.tr/haberdetay.cfm?HaberID=14036&dil=TR&ulke=IRQ>

İhracat sektörlerimizi yakından ilgilendiren döviz kurlarıyla ilgili olarak, Mayıs ayında 1,86 TL seviyesine kadar çıkan dolar Haziran ayının ilk haftası itibarıyle 1,83-1,84 seviyesine gerilerken, euro/dolar paritesi ise ihracat sektörlerimizin aleyhine olacak şekilde 1,25 seviyesine dek gerilemiş bulunmaktadır.

Öte yandan, 2012 yılının ilk 4 ayında yüksek seyreden, Mayıs ayında ise düşüşe geçen petrol fiyatları, Haziran ayının ilk haftası itibarıyle ise daha da gevşeyerek ardından 83 dolar/varil seviyesinde seyretmektedir.

BELLİ BAŞLI PAZAR ÜLKELERDEKİ EKONOMİK GELİŞMELER

Rusya

İhracat sektörlerimizin en önemli ihracat pazarlarından Rusya ekonomisinin, 2011 yılının ilk çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,1 büyürken, ikinci çeyrek dönemde ise büyümeye oranı % 3,7 olarak açıklanmıştır. 3. çeyrek dönemde ise % 4,8 büyüyen ekonominin son çeyrek büyümeye oranı ise henüz resmen açıklanmasa da %3,8-3,9 aralığında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Rus ekonominin 2011 yılının tamamında ise % 4,3 oranında büyüğü öngörmektedir.

2011 yılı boyunca % 7 civarında seyreden işsizlik oranı, yeni yılın ilk ayında % 6,6 olarak açıklanırken, Nisan ayında ise % 6'ya gerilemiştir.

Rusya genelinde perakende satışlar ise 2012 yılının Mart ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 7,3 artarken, Nisan ayında ise % 6,4 artmıştır.

Hazırkıym, deri ve tekstil ürünleri ihracatımız açısından önemli bir pazar olan Rusya ekonomisinde 2012 yılında, halen 100 doları aşan petrol fiyatlarının da etkisiyle canlılığın devam etmesi beklenirken, olası bir küresel ekonomik krizde petrol fiyatlarının düşmesi sonucunda gelirlerinin büyük bölümünü petrole bağlı olan Rusya ekonominin orta ve uzun vadede sıkıntıya girme olasılığı da mevcuttur.

Dünya Bankası verilerine göre 2011 yılında % 4,3 büyüyen Rus ekonominin 2012 yılında % 3,5 büyümesi öngörülürken, 2013 yılında ise % 3,9 büyümeye öngörmektedir. IMF ise 2012 yılında Rusya ekonominin % 4 büyüyeceğini öngörmektedir.

Almanya

İhracat sektörlerimizin en önemli pazarı olan Avrupa Birliği'nin en büyük ekonomisi Almanya'nın GSYH'sinin 2011 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 2 büyüğü açıklanmıştır. Alman ekonominin 2011 yılı genelinde ise % 3 büyüğü tahmin edilmektedir.

Almanya 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 1,2 büyümeye göstermiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre Alman ekonominin 2012 yılında % 0,6 büyümesi beklenmektedir.

Almanya'da sanayi üretiminde 2012 yılı Mart ayında ise % 1,4 artış yaşanmıştır.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 0,3 artış göstermiştir.

Almanya'da işsizlik oranı Mart ayında Şubat ayına göre % 0,1 azalarak % 5,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İtalya

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden ve ihracat sektörlerimizin başlıca pazarlarından İtalya'nın GSYH'si 2011 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,5 küçülmüş bulunmaktadır. İtalya ekonomisinin 2011 yılı genelinde ise % 0,4 büyüğü tahmin edilmektedir.

İtalya 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 1,3 düşüş göstermiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre İtalya ekonomisinin 2012 yılında % 1,9 daralması beklenmektedir.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 2,2 düşüş göstermiştir.

İtalya'da işsizlik oranı Mart ayında Şubat ayına göre 0,5 puan artarak % 9,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre İtalya ekonomisinin 2012 yılında % 2,2 daralması beklenmektedir.

İngiltere

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden İngiltere'nin GSYH'sinin 2011 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,5 büyüğü açıklanmıştır. İngiltere ekonomisinin 2011 yılı genelinde ise % 0,7 büyüğü tahmin edilmektedir.

İngiltere ekonomisi 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 0 büyümeye göstermiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre İngiltere ekonomisinin 2012 yılında % 0,8 büyümesi beklenmektedir.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 4,9 artış göstermiştir.

Ülke ekonomisindeki düşük büyümeyenin arkasında yatan nedenler ise tüketicilerin harcamalarını ertelemesi ve buna bağlı olarak hizmet sektöründeki yavaşlama olarak gösterilmektedir.

Uzmanlar ülke ekonomisinin bu yılın ilk çeyreğinde % 0,3 büyüdügüne tahmin ederken, İngiltere Merkez Bankası ise, ekonominin bu yıl **büyüme** ve daralma arasında zikzak çizmeye devam edeceğini öngörmektedir. Ülke ekonomisinin bu yıl resesyon'a girmese bile düşük oranda büyümeye beklenmektedir.

İngiltere sanayi üretimi Mart ayında % 1,8 düşmüş bulunmaktadır.

İngiltere'de işsizlik oranı Şubat ayında Ocak ayına göre değişmeyerek % 8,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

ABD

ABD'de açıklanan son veriler ülke ekonomisinin ilk çeyrek dönemde genelde olumlu bir seyir izlediğini ortaya koyarken, uzmanlar ülke ekonomisinin son finansal krizin etkisinden hala tam olarak kurtulmadığını da hatırlatmaktadır.

Bu çerçevede ABD ekonomisi, 2011 yılı 3. çeyrek döneminde % 1,8 büyürken, son çeyrek dönemde ise % 3 büyümeye kaydetmiştir. Bu verilere göre ABD ekonomisi 2011 yılının tamamında ise % 1,7 büyümüş bulunmaktadır.

ABD ekonomisi 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 2,2 büyümüş bulunmaktadır.

Güncel IMF tahminlerine göre ABD ekonomisinin 2012 yılında ise % 2,1 büyümeye beklenmektedir.

ABD Merkez Bankası verilerine göre, ülke ekonomisi bu yılın Şubat-Mart döneminde adım adım büyürken, istihdam birçok bölgede artmakta ya da istikrarlı bir seyir izlemektedir. Birçok eyalette hanehalkı tüketimlerinin arttığı kaydedilirken, bunun da perakende satışları olumlu etkilediği belirtilmektedir.

Bu çerçevede, ülke genelinde gıda dışı perakende satışlar 2012 yılının ilk 4 aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 7 yükselirken, aynı dönemde hazırlıyorum ve aksesuar ile ayakkabı perakende satışları ise geçen yıla göre % 7,5 artmış bulunmaktadır.

2012 yılı Ocak-Mart verilerine göre ABD toplam mal ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre 27,7 milyar dolar artarak 389,1 milyar dolar olarak gerçekleşirken, toplam mal ithalatı ise 42,4 milyar dolar artışla 585,2 milyar dolara yükselmiştir. Bu verilere göre mal bazında ABD dış ticaret açığı bu dönemde 14,6 milyar dolar artarak 196 milyar dolara yükselmiştir.

Öte yandan, son 3 yıldır % 9 ve üzerinde seyreden işsizlik oranı, 2012 yılının Şubat ayında % 8,3'e gerilerken, Nisan ayında ise son 3 yılın en düşük düzeyi olan % 8,1'e gerilemiş bulunmaktadır.

Fransa

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden Fransa'nın, 2011 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 1,4 büyüğü kaydedilmiştir. Fransa ekonomisinin 2011 yılı genelinde ise % 1,7 büyüğü tahmin edilmektedir.

Fransa 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 0,3 büyümeye göstermiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre Fransa ekonomisinin 2012 yılında % 0,5 büyümesi beklenmektedir.

Ekonominin önemli göstergelerinden sanayi üretiminde Mart ayında % 1,2 düşüş meydana gelmiştir.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 2,7 artış göstermiştir.

Fransa'da işsizlik oranı Mart ayında Şubat ayına göre değişmeyerek % 10 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İspanya

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden ve hazırlığım başta olmak üzere ihracat sektörlerimizin önemli pazarlarından İspanya ekonomisi içinde bulunduğu borç sarmalı ve durgunlaşan ekonomiye bağlı olarak artan işsizlik oranı nedeniyle zor bir dönemden geçerken, ülkenin GSYH'si 2011 yılının 4. çeyrek döneminde % 0,3 büyümüş bulunmaktadır. İspanya ekonomisinin 2011 yılı genelinde % 0,7 büyüğü tahmin edilmektedir.

İspanya 2012 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 0,4 küçülmüş bulunmaktadır.

Güncel IMF tahminlerine göre İspanya ekonomisinin 2012 yılında % 1,8 daralması beklenmektedir.

İspanya'da sanayi üretiminde Mart ayında % 7,5 düşüş meydana gelmiştir.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre % 3,9 düşüş göstermiştir.

AB'nin en yüksek işsizlik oranına sahip İspanya'da işsizlik oranı Mart ayında Şubat ayına göre 0,5 puan artarak % 24,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Irak

Ortadoğu pazarının önemli ülkelerinden Irak ekonomisinin 2011 yılında % 7-8 aralığında büyüğü kaydedilirken, IMF, Irak ekonomisinin 2012 yılında ise % 12 civarında büyüyeceğini öngörmektedir.

30 milyona yakın nüfusu ve gelecekte artması beklenen petrol gelirleri sayesinde alım gücünün de artması beklenen Irak'ta, başta güvenlik ve yüksek işsizlik olmak üzere halen ciddi sorunlar mevcuttur ve ülke nüfusunun % 25'inden fazlası yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Başta kanalizasyon, temiz su temini ve elektrik gibi altyapı sorunları da çözüm beklemeye devam etmektedir.

Bunlara rağmen özellikle ayakkabı, halı ve konfeksiyon sektörlerimiz için gittikçe büyüyen pazar haline gelen Irak'ın önemi ihracat sektörlerimiz açısından giderek daha da artmaktadır.

Öte yandan, yabancı petrol şirketlerinin Irak'ta petrol üretmeye başlamasıyla birlikte petrol ihracatının artması, buna paralel ülkenin mali durumunun düzelmesi ve büyümeyi devam etmesi beklenmektedir. Halen 82 milyar dolar GSYH'ye sahip olan ekonominin büyük bölümü petrol ihracatından sağlanmaktadır.

Kazakistan

Birçok ihracat sektörü açısından potansiyel vadeden pazarlar arasında yer alan Kazakistan ekonomisi büyük oranda petrol ve doğalgaz ihracatına bağımlı bir hammadde ekonomisi olup, ekonomideki performansı petrol fiyatlarına paralel gelişmektedir. Petrol fiyatlarının 2011 yılında nispeten yüksek seyretmesi sonucunda Kazakistan'da kişi başına düşen gelir resmi verilere göre 11 bin dolar düzeyine yükselmiştir.

Güncel verilere göre Kazak ekonomisi 2011 yılında % 7'nin üzerinde bir oranda büyürken, 2012 yılı büyümeye tahmini ise % 6 düzeyindedir. Hükümet, halen 11,300 dolar seviyesinde olan kişi başına düşen milli gelirin 2012 yılsonunda 12 bin dolar seviyesini aşmasını hedeflemektedir.

Suudi Arabistan

Dünyanın başlıca petrol ihracatçılarından Suudi Arabistan'da, ülkenin GSYH'si yaklaşık 600 milyar dolar olarak hesaplanırken, satın alma paritesine göre kişi başına gelir ise 24 bin dolar seviyesinde

bulunmaktadır. Öte yandan, yüksek refah düzeyine rağmen genç nüfus arasında işsizlik oranının yüksek olduğu kaydedilmektedir.

Bütçe gelirlerinin % 75'ini, toplam ihracatın ise % 90'ını petrol gelirlerinin oluşturduğu ülkede, son dönemde petrol fiyatlarındaki toparlanma ile birlikte ekonomide olumlu gelişmeler beklenmektedir.

IMF tarafından yapılan projeksiyonlar doğrultusunda Suudi Arabistan'ın 2011 yılında % 6,5 büyüğü öngörlürken, 2012 yılında ise % 3,5-3,6 oranında büyümeye beklenmektedir.

İran

Özellikle tekstil ve hammaddeleri ihracatımızda başlıca pazarlardan olan ve bölge ülkelerine yapılan ihracatlarda da önemli transit geçiş noktası olan İran, son dönemde sıkıntılı bir süreçten geçmektedir. BM yaptırımlarının yanı sıra ABD tarafından ek yaptırımlara maruz kalan ülke ekonomisi, büyük oranda petrol ihracatına bağımlıdır.

Bu çerçevede, ABD'nin öncülük ettiği ek mali yaptırımlara AB'nin de destek vermesinin de etkisiyle Türk bankacılık sistemi de İran bankaları ile çalışmama noktasında baskı altında olup, İran ile ticaret yapan Türk firmalarının ödemelerini tahsil etme seçenekleri sınırlanmış bulunmaktadır. Bilindiği gibi İran üzerindeki BM yaptırımları daha çok İran'ın nükleer silah geliştirme kapasitesini ve uranyum zenginleştirme faaliyetlerini engellemek amacıyla uluslararası yaptırımları içerirken, ABD öncülüğündeki yaptırımlar ise İran ile neredeyse bütün ticari ve ekonomik ilişkileri (insani konular dışında) yasaklamaktadır. AB'nin son aldığı yatırım kararları da İran'dan petrol ve petrol ürünleri ithalatını yasaklarken, İran Merkez Bankası'nın AB'deki varlıklarını dondurmakta ve AB firmalarının İran'da petro-kimya sektöründe yatırım yapmalarını ve İran'a petro-kimya sektörü ile ilgili araç-gereç, makine ve teknoloji ihracatını engellemektedir.

Öte yandan, İran'ın ulusal para birimi Riyal'in, Ocak ayında Dolar ve Euro karşısında aşırı değer kaybetmesi sonucunda alıcıların indirim talep etmeleri de ihracat sektörümüz için ayrı bir olumsuz gelişme olarakümüzde durmaktadır. Öte yandan, İran ekonomisi 2011 yılında % 2,5 büyümeye gösterirken, uluslararası finans kuruluşları, ağırlaşan yaptırımlar nedeniyle ülke ekonomisinin 2012 yılı büyümesinin olumsuz etkileneceğini belirtmektedirler. İran ekonomisinin 2012 yılında % 2,5-3,0 düzeyinde büyümesi öngörlürken, işsizlik oranının ise % 20'ye yaklaşığı tahmin edilmektedir.

Suriye

Başta tekstil ve hammaddeleri olmak üzere ihracat sektörlerimizin önemli bir pazarı olan Ortadoğu grubundaki Suriye tarafından Serbest Ticaret Anlaşması'nın askiya alınması ve Türkiye'den yapılan ihracatlarda % 30 oranında ek gümrük vergisi uygulanması sonucunda genel ihracatın yanısıra tekstil ve hammaddeleri ihracatı ve diğer sektörler ihracatlarda da sert düşüş yaşanmaktadır.

Uluslararası anlaşmalar nedeniyle Suriye ekonomisinin bu yıl % 15 küçülmesi beklenirken, ülkede gıda ve akaryakıt temininde sıkıntılar yaşanmaktadır.

TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI

		2011 MAYIS 1000 \$	2012 MAYIS 1000 \$	DEĞİŞİM %	2011 OCAK-MAYIS 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	2012 OCAK-MAYIS 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	DEĞİŞİM %
1	RUSYA FEDERASYONU	24.107	28.041	16,3	99.437	18,8	127.409	21,3	28,1
2	İTALYA	14.465	13.186	-8,8	54.567	10,3	56.981	9,5	4,4
3	ALMANYA	9.922	9.098	-8,3	44.374	8,4	42.394	7,1	-4,5
4	IRAK	4.921	4.847	-1,5	24.354	4,6	30.489	5,1	25,2
5	İNGİLTERE	4.544	4.730	4,1	23.506	4,4	27.215	4,6	15,8
6	FRANSА	6.804	5.566	-15,7	30.789	5,8	23.413	3,9	-23,9
7	UKRAYNA	3.186	3.405	6,9	20.683	3,9	22.453	3,8	8,6
8	SUUDİ ARABİSTAN	3.087	4.211	36,4	11.106	2,1	19.471	3,3	75,3
9	HONG KONG	4.403	5.552	26,1	16.110	3,0	18.269	3,1	13,4
10	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	3.126	4.307	37,8	14.704	2,8	17.120	2,9	16,4
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI		78.366	82.944	5,8	339.611	64,2	385.214	64,4	13,4
11	KAZAKİSTAN	3.206	2.792	-12,9	25.174	4,8	11.451	1,9	-54,5
12	İSPANYA	1.711	1.721	0,5	11.855	2,2	10.318	1,7	-11,5
13	BULGARİSTAN	678	2.038	200,5	8.134	1,5	10.167	1,7	25,0
14	ABD	1.546	1.917	24,0	7.777	1,5	9.666	1,6	24,3
15	HOLLANDA	815	1.097	34,7	8.142	1,5	8.629	1,4	6,0
16	AZERBAYCAN	1.005	1.865	85,6	4.656	0,9	8.256	1,4	77,3
17	KİRGİZİSTAN	1.381	1.877	36,0	4.192	0,8	8.101	1,4	93,3
18	ROMANYA	1.506	1.183	-21,5	8.295	1,6	6.801	1,1	-18,0
19	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	747	1.045	39,9	3.346	0,6	5.835	1,0	74,4
20	AVUSTURYA	598	1.169	95,3	4.454	0,8	5.725	1,0	28,5
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI		91.560	99.647	8,8	425.436	80,4	470.162	78,6	10,5
21	TÜRKMENİSTAN	816	1.208	48,0	3.613	0,7	5.389	0,9	49,2
22	DANIİMARKA	889	895	3,1	6.237	1,2	5.374	0,9	-13,8
23	İSVİÇRE	671	1.723	156,9	4.151	0,8	5.258	0,9	26,8
24	BELÇİKA	990	938	-5,3	8.803	1,2	4.840	0,8	-26,7
25	LIBYA	55	1.286	2.228,3	448	0,1	4.817	0,8	975,8
26	YUNANİSTAN	844	740	-12,4	5.330	1,0	4.728	0,8	-11,3
27	POLONYA	785	1.504	91,5	3.425	0,6	4.601	0,8	34,3
28	CEZAYİR	178	1.183	570,9	802	0,2	4.475	0,7	458,2
29	MİSİR	526	1.359	158,6	3.076	0,6	3.933	0,7	27,9
30	ÖZBEKİSTAN	394	733	86,3	1.510	0,3	3.912	0,7	159,1
31	İSRAIL	1.082	729	-32,6	4.060	0,8	3.751	0,6	-7,6
32	KKTC	820	885	7,9	4.124	0,8	3.636	0,6	-11,8
33	GÜRCİSTAN	678	926	36,9	2.326	0,4	3.546	0,6	52,4
34	İNGİLİZ VIRJİN ADALARI	0	0	#DIV/0!	15	0,0	3.061	0,5	19.699,4
35	TACİKİSTAN	416	849	55,8	1.457	0,3	3.027	0,5	107,7
36	TUNUS	591	819	4,9	1.880	0,4	2.924	0,5	55,8
37	BEYAZ RUSYA	106	125	17,3	2.657	0,5	2.588	0,4	-2,6
38	MOLDAVYA	154	580	277,6	633	0,1	2.431	0,4	284,2
39	SIRBİSTAN	213	303	41,9	1.818	0,3	2.304	0,4	26,7
40	MAKEDONYA	388	474	22,2	1.529	0,3	2.251	0,4	47,2
41	GÜNEY KORE	745	435	-41,7	3.109	0,6	2.126	0,4	-31,6
42	İRAN	301	471	56,7	1.294	0,2	2.110	0,4	63,1
43	ÇEK CUMHURİYETİ	141	464	229,9	1.344	0,3	1.952	0,3	45,2
44	İSVEÇ	198	382	95,4	1.096	0,2	1.941	0,3	77,2
45	FAS	200	603	201,2	1.255	0,2	1.879	0,3	49,7
46	BOSNA-HERSEK	384	621	70,6	1.323	0,2	1.828	0,3	38,2
47	TATARİSTAN	2	6	161,0	1.158	0,2	1.757	0,3	51,7
48	MACARİSTAN	782	488	-38,4	2.453	0,5	1.672	0,3	-31,8
49	ARNAVUTLUK	427	412	-3,7	1.717	0,3	1.604	0,3	-6,6
50	LÜBNAN	354	223	-36,9	1.500	0,3	1.562	0,3	4,1
İLK 50 ÜLKE TOPLAMI		105.655	120.613	14,2	497.378	94,0	565.433	94,6	13,7
DİĞER ÜLKELER VE S.BÖLGELER		7.176	8.694	21,2	31.834	6,0	32.497	5,4	2,1
AB (27) TOPLAMI		47.666	46.772	-1,9	228.643	43,2	223.912	37,4	-2,1
TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI		112.831	129.307	14,6	529.212	100,0	597.930	100,0	13,0